

by příslušelo věcné právo k předmětu, na nějž se exekuce vede. Neprávem. K návrhu na odklad exekuce nejsou oprávněny jen strany, tedy hlavně povinný, nýbrž i osoby třetí, jichž právo jest exekucí dotčeno. Tomu svědčí, že žalobu podle §u 37 ex. ř. podávají i třetí osoby, žalobu o bezúčinnost exekučního titulu dle zákona odpůrčího rovněž budou moci podati jen osoby třetí. Jim záleží na odkladu a nelze proto seznati, že by zákon oprávnění k návrhu na odklad exekuce jim odpíral. Proto sluší i tomu, kdo se neplatnosti exekučního titulu dovolává a jehož právo exekucí podle neplatného exekučního titulu je nebo má být dotčeno, přiznati oprávnění k návrhu na odklad. Tomu neodporuje ani doslov zákona, protože zákon nerozeznává, kým žaloba o neplatnost exekučního titulu se podává. Také úvod §u 42 ex. ř. neuvádí na rozdíl od jiných ustanovení ex. ř. (na př. § 40 ex. ř.), že návrh na odklad může jen povinný podati. Rovněž § 44 ex. ř. neuvádí jako k návrhu na odklad oprávněného jen povinného, pravě, že exekuční odklad nelze povolit, když pro toho, j e n ž o d k l a d ž á d á, lze exekuci bez újmy počítati nebo v ní pokračovati. Nelze proto ani ze zákona samého ani z účelu jeho vyčísti, že zamýšlel omeziti oprávnění k návrhu na odklad jen na povinného. Zákon neomezuje ani žalobu o neplatnost smíru na osobu povinného. Soudu exekučnímu nepřísluší zkoumati opodstatněnost žaloby o neplatnost exekučního titulu, ani oprávnění k ní, nýbrž jen, zda se jedná o žalobu, jakou má § 42 čis. 1 ex. ř. na zřeteli, a to dle přednesu žalobcova. O takovou žalobu tu jde. Odklad slouží k ochraně práva, exekuci dotčeného, podává-li ho osoba třetí. Exekuce vyklizovací ohledně najatého předmětu dotýká se práva podnájemcova, protože je přímo i proti němu přípustna (§ 368 ex. ř.). Ač není tedy jako povinný uveden v exekučním titulu, jest jím podle zákona, protože i proti němu jest exekuční titul vykonatelným a exekuce docela přímo i proti němu směřuje. Třeba tedy nebyl v přímém smluvním poměru k vymáhajícímu věřiteli, jest i on povinen byt vykliditi. Když tedy jeho podnájemní právo jest smírem, dle jeho tvrzení na oko učiněným, a proto dle práva nicotným (§ 916 obč. zák.) a exekucí podle takového smíru, jenž žádných účinků ani sploditi nemůže, dotčeno, přísluší mu k návrhu na odklad také z toho důvodu oprávnění a žalobu jeho o neplatnost smíru sluší v tomto případě považovati za žalobu ve smyslu §u 42 čis. 1 ex. ř.

Čís. 4140.

Námítku, že smlouva pachtovní byla mlčky obnovena, může vznést proti vlastníku pouze pachtýř, nikoliv i podpachtýř.

Obnova drobných zemědělských pachtů (zákon ze dne 13. července 1922, čis. 213 sb. z. a n.).

Skončí-li se pacht spolu s podpachtem, jenž má býti prodloužen, a nemůže-li již podpacht býti prodloužen jako podpacht, nýbrž jen jako přímý pacht, stačí oznámení přímo vlastníku, by bylo dosaženo účinku, že podpacht se obnovuje jako přímý pacht proti vlastníku.

(Rozh. ze dne 10. září 1924, Rv II 552/24.)

Žalovaná měla v podpachtu pozemky od akciové cukrovarnické společnosti, již je bylo propachtovalo žalující obročí do 30. září 1923. Po

vypršení smlouvy pachtovní propachtovalo obročí pozemky veřejnou dražbou jinému pachtýři a domáhalo se na žalované vyklizení a odevzdání pozemků. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Uzavřením podpachtovní smlouvy vznikl obligační poměr pouze mezi žalovanou a akciovou společností, kdežto se žalobcem žalovaná v žádném právním poměru nebyla. Podpachtýřské právo žalované záviselo tím způsobem na právu pachtýře, že nemohlo překročiti rámec smlouvy pachtovní, zejména, že bylo omezeno na dobu trvání smlouvy pachtovní (§§ 442, 1098 obč. zák., 568 c. ř. s.). Jak prvním soudcem je zjištěno, končil pachtovní poměr jmenované společnosti dnem 30. září 1923. Tímto dnem pozbylo proto právo podpachtovní žalované svého základu a zaniklo. Názor odvolatelky, že toto zaniknutí předpokládalo též odevzdání pozemku propachtovaného vlastníku, není opodstatněn. Smlouva pachtovní není smlouvou reální, nýbrž konsensuální a dostačuje proto souhlasná vůle stran k jejímu zrušení neb ukončení. Že žalobce jako propachtovatel a akciová společnost tuto vůli měli, je zřejmo z toho, že jmenovaná společnost proti dalšímu propachtování dotyčných pozemků veřejnou dražbou žalobcem po uplynutí pachtovní doby ničeho nenamítala a také neprojevila úmyslu, těchto pozemků dále užívatí tím, že je dala na další rok do podpachtu. Neboť žalovaná neopírá své podpachtovní právo o úmluvu se svým propachtovatelem, nýbrž o zákon ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n., podle kterého se prodlužuje pachtovní poměr i proti vůli propachtovatele. Poněvadž, jak shora podotčeno, žalovaná k žalobci vůbec v žádném smluvním ani právním poměru nebyla, nemohl se její podpacht s účinností proti žalobci jako vlastníku obnoviti podle citovaného zákona, dle kterého se obnovuje pacht (podpacht) zemědělského pozemku i proti vůli propachtovatele (vlastníka, pachtýře) tím, že pachtýř (podpachtýř) propachtovateli písemně oznámí, že si pozemek na dále podrží v pachtu (čl. I.). Z tohoto ustanovení vysvítá, že zákon tu přihlíží jen k smluvnímu poměru dotyčných stran, jednak mezi vlastníkem a pachtýřem, jednak mezi pachtýřem a podpachtýřem, jehož případné prodloužení proti vůli propachtovatele připouští, že však tím nezamýšlel umožniti podpachtýři, aby písemným oznámením nabyl nového práva proti vlastníku, kterého před tím neměl. Otázka, zda žalovaná žalobci takové oznámení včas a řádně učinila, je proto pro tuto rozepři bezvýznamná, takže není třeba se zabývatí dotyčnými vývody odvolání, kterými odvolatelka odůvodňuje též neúplnost a kusost řízení. K těmto vývodům se pouze podotýká, že také případné písemné oznámení žalované ve smyslu uvedeného zákona, učiněné pachtýři, by bylo bezvýznamným, poněvadž právo pachtýře uplynutím doby zaniklo.

N e j v y š š í s o u d zrušil napadený rozsudek a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání znovu jednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Jde o žalobu v l a s t n í c k o u, již se vlastník pozemku domáhá na podpachtýři z důvodu práva vlastnického vyklizení a vrácení pozemku,

původně v podpacht daného, na dále však beze všeho oprávnění užívajícího (§ 366 obč. zák.). Vlastnictví žalujícího obročí není sporným. Žalovaná bránila se námitkou, že má pozemek ve své moci na základě podpachtýřské smlouvy s pachtýřem žalujícího obročí. Námitka tato, i kdyby její předpoklady byly správné, nemůže při správném právním posouzení věci míti úspěch. Ujednáním podpachtovní smlouvy nenastal obligační poměr mezi vlastníkem propachtované věci a podpachtýřkou. Pouze pachtýř jest podpachtýři ze smlouvy práv. Důsledkem toho nemá tento proti vlastníku pozemku žaloby o dodržení podpachtu pozemku a z téhož důvodu nemůže ani zmařiti podpachtýř úspěch vlastníkovy žaloby o odevzdání v podpacht daného pozemku námitkou, že má pozemek ve své moci na základě smlouvy s pachtýřem, která zavazuje pouze jeho smluvní stranu, nikoli vlastníka. Příného nároku vůči vlastníku nabyl by podpachtýř pouze tehdy, kdyby mu pachtýř postoupil svá práva ze smlouvy pachtovní. Dokud se to nestalo, není mu vlastník pozemku ničím povinen a ručí mu jedině pachtýř za možnost klidného užívání v podpacht daného pozemku podle smlouvy a jen po dobu tam stanovenou: jen na pachtýři se může domáhati dodržení podpachtu a pouze pojmenováním původce svého práva (§ 23 c. ř. s.) může se brániti proti vlastníkově žalobě o vyklizení a vrácení pozemku. Tím jsou zároveň vyvráceny právní vývody, jimiž se dovolatelka snaží dokázati, že obě pachtovní smlouvy, totiž pachtovní smlouva žalujícího obročí s akciovou společností S. a podpachtovní smlouva této společnosti se žalovanou, byly po 30. září 1923 podle Šu 1114 obč. zák. a Šu 569 c. ř. s. mlčky na další rok prodlouženy. Námitku tu mohl by vůči vlastníku uplatniti pouze pachtýř, nikoli podpachtýř. Nikdo nemůže více práva na jiného přenést, nežli sám má. Končil-li se pacht cukrovarní společnosti 30. září 1923, nebyla tato oprávněna ani výslovným ujednáním dáti pozemek v podpacht na dobu delší. Podpachtýřka nemohla by se proti vindikační žalobě vlastníkově odvolávati ani na takovou výslovnou úmluvu podpachtovní. Dle Šu 1114 obč. zák. a Šu 569 c. ř. s. nastává prodloužení pachtu mlčky, když se splní podmínky tam uvedené, když propachtovatel nezabrání pachtýři včasným podáním žaloby pokračovati v pachtu. Ustanovení to týče se pouze stran smluvních, nikoli podpachtýře. Nemůže-li se podpachtýř odvolávati ani na výslovnou úmluvu o prodloužení doby podpachtovní přes dobu, na niž obmezen jest pacht sám, tím méně může se podpachtýř dovolávati prodloužení podpachtu, jež opírá o mlčky projevenou vůli stran dle §§ 1114 obč. zák. a § 569 c. ř. s. I když tedy podpacht by platil vůči pachtýři ve smyslu těchto zákonných ustanovení za mlčky prodloužený, nemá to působnosti v poměru podpachtýře k vlastníku pozemku, poněvadž není mezi nimi obligačního poměru. Žalovanou namítaný podpachtovní poměr jest tedy pro spor úplně nerozhodným, neboť podle uvedených zásad o relativitě podpachtovního poměru není s to, by zbavil účinnosti žalobní nárok na vyklizení a vrácení sporného pozemku. Vývody dovolání, vycházející z opačného právního názoru, neobstojí před zákonem. Správné rozhodnutí sporu závisí však ještě na řešení další otázky, zda oznámení, jež zaslala žalovaná podle Šu 1 zák. o obnově drobných zemědělských pachtů ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n. před 30. září

1922 žalujícímu obroči, byl založen přímý pachtovní poměr mezi obročím a žalovanou, jenž by žalovanou i vůči obroči opravňoval k držbě sporného pozemku. Prvý soud odpověděl k této otázce záporně, vycházející z názoru, že ono oznámení nevyhovuje ustanovení §u 1 uvedeného zákona, poněvadž jest zjištěno, že podpis žalované na oznámení byl psán jejím synem a že v něm schází přesné označení pozemku, ohledně něhož podpacht měl býti prodloužen. Vycházející se svého právního stanoviska nevyřídil odvolací soud věcně výtku odvolání žalované, že nebyl proveden důkaz svědectvím syna žalované a výsledkem stran o jejím tvrzení, že dala synovi příkaz, by oznámení za ni podepsal, ani další výtku odvolatelky, že první soud neposoudil věc po stránce právní správně, označiv ono písemné oznámení nároku na obnovu podpachtu za nezpůsobilé ve smyslu §u 1 zák. o obnově drobných zemědělských pachtů. Odvolací soud vyslovil názor, že tento zákon nezamýšlel umožnit podpachtýři, by písemným oznámením nabyl nového práva přímo proti vlastníku, jehož před tím neměl a že proto otázka, zda žalovaná žalobci nárok na obnovu pachtu včas a řádně oznámila, je pro tuto rozepři bezvýznamnou, třebaže oznámení se stalo přímo vlastníku, žalujícímu obroči. Dovolací soud nesdílí tohoto názoru. Výklad dotyčného ustanovení, jaký mu dává soud odvolací, vedl by k důsledkům, jichž zákon nezamýšlel, jež by se přičily jeho jasnému úmyslu a jež nelze srovnati ani se smyslem zákona, vyplývajícím z jeho souvislosti. Předem nutno uvážiti, že zákon o obnově drobných zemědělských pachtů podle národohospodářského a sociálního účelu svého, v materiálních jasně vysloveného, měl na mysli, zachovati drobný zemědělský lid v držbě půdy, užívané na základě pachtovní nebo podpachtovní smlouvy, a že z tohoto důvodu bylo také jeho vůlí stanoviti, že obnova pachtu (podpachtu) děje se i proti vůli propachtovatele (vlastníka, pachtýře), bez rozdílu, zda jde o pacht či podpacht. Nelze-li již pochybovati o nesprávnosti názoru odvolacího soudu, když se uváží případ, kde pacht byl ujednán na neurčitou dobu, takže by mohl býti zrušen vlastníkovou výpovědí ještě před uplynutím obnoveného podpachtu, nepůsobí-li obnova proti vlastníku samému, jest věc ještě jasnější, když též pacht sám se končí spolu s podpachtem, který dle zákona o obnově drobných zemědělských pachtů má býti obnoven, ježto pachtýř tu ani jako malopachtýř nároku na obnovu nemá, poněvadž sám pozemku neobdělává, dav jej v podpacht (§ 1 čl. 1 zák.), anebo proto, že pachtýř, i kdyby vlastník chtěl, dále jej pachtovati nechce. V obou uvedených případech nebylo by lze při výkladu, hájeném odvolacím soudem, pacht (podpacht) obnoviti proti vůli propachtovatele, ač ve skutečnosti jsou tu veškeré zákonem stanovené podmínky a není vůbec rozumného důvodu, by v uvedených případech vyloučena byla obnova podpachtu. Odvolací soud pochybil vlastně v tom, že vnáší zásady smluvního práva o relativitě podpachtovního poměru do ustanovení §u 1 zák. o obnově drobných zemědělských pachtů, vidí ve výrazu zákona »propachtovateli (vlastníku-pachtýři)« označení smluvníka toho, kdo za obnovu pachtu žádá, a míní, že obligační poměr, prodloužený dle uvedeného zákona, jest vždy jen pokračováním v dřívějším pachtu nebo podpachtu. Avšak zákon, jehož doslov tento výklad sice připouští, ale opačného výkladu

nevylučuje, nechráni drobného pachtýře (podpachtýře) proto, že učinil pachtovní (podpachtovní) smlouvu, nýbrž proto, že pachtovany (podpachtovaný) pozemek jako malorolník obdělává a dále obdělávati chce; pachtovní (podpachtovní) smlouva jest zde jen předpokladem spravedlivé držby žadatele. Také není k obnově pachtu ve smyslu uvedeného zákona potřebí nové smlouvy, nýbrž obnova se děje jednostranným prohlášením pachtýře (podpachtýře) i proti vůli propachtovatele. Pro zásady smluvního práva není tedy při výkladu dotyčného ustanovení místa. Správným jest proto jen výklad, jenž vidí ve výrazu zákona »propachtovateli (vlastníku-pachtýři)« označení toho, kdo má právo na držbu pachtovaného (podpachtovaného) pozemku po skončení pachtovní (podpachtovní) doby. Skončí-li se tedy, jako v tomto případě, pacht spolu s podpachtem, jenž má býti prodloužen, a nemůže-li již podpacht býti prodloužen jako podpacht, nýbrž jen jako přímý pacht, stačí oznámení ve smyslu §u 1 zák. o obnově drobných zemědělských pachtů, učiněné přímo o vlastníku, aby bylo dosaženo účinku, že podpacht se obnovuje jako přímý pacht proti vlastníku. Odvolací soud se tedy neprávem nezabýval otázkou, zda oznámení, podané dle zjištění prvního soudu žalovanou žalujícím obročí, bylo včasné a řádné ve smyslu zákona o obnově drobných zemědělských pachtů ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n. Odvolací řízení zůstalo neúplným, a bude odvolacímu soudu doplniti řízení ve vytčeném smyslu a zejména objasniti, zda oznámení žalované vyhovovalo předpisům uvedeného zákona a zda způsobilo obnovu pachtu sporného pozemku, když vlastník nepodal v předepsané lhůtě námitek. Nelze namítnouti, že o obnově pachtu jest jednati v řízení nesporném, neboť jde pouze o otázku, zda jest odůvodněna námitka žalované proti žalobnímu nároku, že nastala v roce 1922 obnova pachtu, poněvadž byly splněny podmínky zákonné; o této námitce lze však jednati toliko ve sporu.

Čís. 4141.

Náhrady za koně, na Slovensku odvedené a napotom vojenskou správou majiteli proti jeho vůli vrácené, nelze se domáhati ani žalobou na zemském civilním soudě v Praze.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, R I 711/24.)

Za mobilisace na Slovensku koupil dle tvrzení žalobce stát od něho koně, kupní ceny však nezaplatil, nýbrž vyzval žalobce po skončené mobilisaci, by si koně vzal zpět, a, když se žalobce zdráhal tak učiniti, donutil prý ho k tomu pohrůžkou, že koně budou odevzdány obci. Proti žalobě zadané na zemském soudě v Praze o zaplacení kupní ceny namítl žalovaný erár nepřípustnost pořadu práva. Soud první stolice námitce vyhověl a žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.